

WYDARZENIA

Wizyta dyrektora Departamentu

14 lutego przybył do CMM z roboczą wizytą dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego MKiDN Jacek Miler. W trakcie spotkania z dyrekcją CMM poruszano aktualne problemy Muzeum, omawiano sposoby zarządzania instytucją oraz plany rozwojowe. Szczególne zainteresowanie naszego gościa wzbudziły plany modernizacji pracowni konserwatorskiej przy Muzeum Wisły w Tczewie, gdzie powstać ma wg nowego projektu architektonicznego ośrodek zajmujący się konserwacją zabytkowych wraków oraz magazyn studyjny.

Promocja książki „Leon rybak”

Promocja-wodowanie książki „Leon rybak”, która odbyła się 18 lutego na pokładzie statku-muzeum „Dar Pomorza”, gdyńskiego Oddziału CMM, zgromadziła wyjątkowo wielu gości. Gwiazdami wieczoru byli bohater książki, kapitan żeglugi wielkiej Leon Skelnik, jeden z pionierów polskiego rybołówstwa dalekomorskiego oraz autor wywiadu-rzeki, gdański dziennikarz Zbigniew Gach. Na promocję przybyli m.in. Julian Skelnik, honorowy konsul Królestwa Danii (prywatnie syn kapitana), wicemarszałek województwa pomorskiego Mieczysław Struk, prezydent Gdyni Wojciech Szczurek i liczni ludzie morza, a wśród nich prof. dr kpt. ż.w. Daniel Duda. Spotkanie – z dużą dozą humoru – poprowadził pisarz Paweł Huella.

Bohaterowie promocji książki „Leon rybak” na „Darze Pomorza”: Zbigniew Gach, kpt. Leon Skelnik i Paweł Huella. Fot. W. Milewski

Muzyka na wodzie

14 lutego odbył się w CMM kolejny koncert z cyklu „Muzyka na wodzie”. Najpiękniejsze walce i polki epoki Straussów wykonał kwartet smyczkowy „Cztery kolory” w składzie: Beata Wojtowicz i Marta Jadczyk – skrzypce, Marek Czulak – altówka i Aneta Wądołowska – wiolonczela. Licznie przybyli do Spichlerzy na Ołowiance goście wypełnili Salę Dolomitową. Od początku koncertu, prowadzonego przez Marię Kańską, panował wyjątkowy nastrój – młodzieńczą pasję muzyków odczuwało się w każdym wykonywanym utworze. Przeplatanie walców i polek anegdotami o muzykach i utworach potęgowało nastrój zabawy. Kameralna atmosfera, możliwość wysłuchania utworów muzyki klasycznej przy lampce wina w zabytkowych wnętrzach Spichlerzy – wszystko to sprawia, że koncerty z cyklu „Muzyka na wo-

dzie” cieszą się coraz większą popularnością i mają grono stałych bywalców, które z każdym nowym wydarzeniem muzycznym się poszerza. Owacja na stojąco oraz prośby o „bis” świadczyły o tym, że walentynkowy koncert został bardzo ciepło przyjęty. Z okazji dnia św. Walentego artyści pożegnali się z publicznością utworem *Usta milczą, dusza śpiewa* z operetki *Wesoła wdówka* z przesłaniem, by ten wyjątkowy wieczór miał swój dalszy ciąg także poza gościnnymi progami Muzeum.

KONFERENCJE

Archeologia rzek i jezior

W dniach 20-22 lutego dr Waldemar Ossowski z Działu Badań Podwodnych CMM uczestniczył w Kilonii w zorganizowanej przez Niemieckie Towarzystwo Wspierania Archeologii Podwodnej DEGUA oraz Uniwersytet Christiana Albrechta konferencji, zatytułowanej „Archeologia podwodna północnoeuropejskich rzek i jezior”. Była to XIV konferencja z cyklu „In Posejdon Reich”. W trakcie tego spotkania prezentowano wyniki badań archeologicznych: od zatopionych osad w Szkocji po stanowiska podwodne w Estonii. Tematyka konferencji koncentrowała się wokół trzech bloków: pradziejowych osad usytuowanych nad rzekami i jeziorami, najdawniejszych urządzeń komunikacyjnych do przekraczania tychże zbiorników oraz najstarszych pojazdów żeglugi śródlądowej. Dr Ossowski w referacie pt. „Changes in medieval inland boat- and shipbuilding in Poland”, przedstawił pierwsze wyniki badań prowadzonych w ramach projektu badawczego Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Przemiany w szkatnictwie rzecz-
nym w dorzeczu Odry i Wisły”.

KONSERWACJA

Konserwacja pod kontrolą

Dział Konserwacji Muzealiów CMM rozpoczął współpracę z Wydziałem Chemii Politechniki Gdańskiej, której celem jest zastosowanie najnowszych, precyzyjnych metod badawczych do kontroli procesów konserwatorskich i oceny ich efektów. Mgr inż. Irena Jagielska prowadzi badania nad ilościowym oznaczaniem glikolu polietylenowego w konserwowanym drewnie z użyciem wysoko sprawnej chromatografii cieczowej (HPLC) i spektroskopii w podczerwieni (IR). Pozwolą one na kontrolę długotrwałych procesów konserwacji takich obiektów jak łódź P-2, stewa ze Smołdzina czy łódź z Rowów. Prowadzone są badania nad własnościami używanego PEG-u (wiskozymetria, mikroskopia) pod kątem przydatności do następnych procesów konserwatorskich. W planach są prace nad usuwaniem soli żelaza i siarki z konserwowanego drewna, co pozwoli uniknąć zniszczeń takich obiektów jak stępka z Miedziowca czy ster z wraka W-27.

Obchody roku im. Leonida Teligi

W bieżącym roku mija 40 lat od zakończenia pierwszego w historii polskiego żeglarstwa samotnego rejsu dookoła świata: Leonida Teligi na jachcie „Opty”. 20 lutego w Grodzisku Mazowieckim – mieście, w którym słynny żeglarz spędził swe młodsze lata – odbyła się uroczystość związana z obchodami „Roku im. Leonida Teligi”, zorganizowana przez Gimnazjum nr 3 im. L. Teligi oraz Grodziski Klub Żeglarski „Czysty Wiatr”. Jeden z punktów programu stanowiła promocja książki „I ja tu byłem”, w której duży nacisk położono na grodziski okres życia Teligi. Zarówno książka, jak i wystawa, która została otwarta 1 października 2008 roku, powstały m.in. dzięki udostępnieniu przez CMM kopii dokumentów związanych z morską działalnością kapitana „Opty”. Przedstawiciel CMM, Radosław Paternoga, przedstawił aktualny stan zachowania jachtu, który od ponad 20 lat zabezpieczany jest przez CMM, ostatnio w magazynach Muzeum Wisły w Tczewie. Z radością przyjęto wiadomość o planach powołania Muzeum Żeglarstwa, gdzie zabytkowy jacht mógłby być udostępniony szerokiej publiczności.

Akademia Wilków Morskich

W czasie ferii zimowych w Muzeum Wisły w Tczewie zorganizowany został cykl zajęć pn. Akademia Wilków Morskich. Na wystawie „Szkoła Morska w Tczewie 1920-1930. Kolebka kadr Polskiej Marynarki Handlowej” dzieci poznały budowę żaglowca i nazewnictwo masztów (na podstawie modeli statków szkolnych „Lwów” i „Dar Pomorza”), zapoznały się ponadto z kompasem, obyczajem wybijania szklanek, „cegiełkowaniem” pokładu, a także nauczyły kilku węzłów żeglarskich. Wszyscy uczestnicy zajęć, przygotowanych przy współpracy Działu Edukacji CMM i prowadzonych przez Ewę Sidor i Gabrielę Chrzanowiecką, otrzymali pamiątkowe certyfikaty ukończenia Akademii Wilków Morskich.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Europejskie miasta portowe

26 lutego odbyło się w CMM spotkanie dyrektora dr. Jerzego Litwina z przedstawicielem Uniwersytetu w Bremie, dr. Günterem Warszewa, któremu towarzyszył reprezentant firmy European Networks and Cooperation dr Karsten Seidel, kilkakrotnie współpracujący z CMM przy projektach unijnych. Tematem spotkania była koncepcja przygotowania międzynarodowej wystawy dotyczącej problemów europejskich miast portowych. Od lat 1980. w Europie nastąpiło wiele zmian politycznych i gospodarczych, w których miasta portowe, stocznie i ich pracownicy odegrali znaczącą rolę. Wybrani partnerzy będą proszeni o pokazanie charakterystycznych dla swoich krajów zmian, które wtedy zachodziły. Ważną rolę w tych przemianach odegrała Stocznia Gdańska i ruch *Solidarność*. Prace nad koncepcją wystawy dopiero się rozpoczęły. Ma być ona finansowana ze środków niemieckich.

„Sołdek” w Młodym Mieście?

W lutym przybyła do CMM z wizytą intencyjną grupa brytyjskich projektantów i inwestorów, specjalizujących się w zagospodarowywaniu terenów nadwodnych, w tym postoczniowych. Głównym przedmiotem ich zainteresowania jest rejon tzw. Młodego Miasta, czyli obszar po części Stoczni Gdańskiej. Wraz z dyrektorem CMM dr. Jerzym Litwinem zastanawiano się, jak w tworzonej wizji Młodego Miasta wykorzystać można potencjał naszego Muzeum. Wstępnie rozważano koncepcję ustawienia przy dawnym nabrzeżu stoczniowym statku-muzeum „Sołdek” wraz z odpowiednim dla jego funkcjonowania zapleczem.

Spotkanie archeologów krajów nadbałtyckich

27 lutego odbyło się w CMM spotkanie grupy roboczej ds. ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego Bałtyku, jednej z podgrup programu Wspólne Dziedzictwo Kulturowe Państw Nadbałtyckich. Przyjechali na nie przedstawiciele Niemiec, Szwecji, Finlandii, Wysp Alandzkich i Norwegii. Gospodynią spotkania była kierownik Działu Badań Podwodnych CMM Iwona Pomian, która zaprezentowała polski system informacji o morskich stanowiskach archeologicznych oraz procedury związane z ich ochroną. Ze strony polskiej obecny był też dr Adam Sokołowski z Instytutu Oceanografii UG, z którym CMM zawarło porozumienie o współpracy, m.in. w zakresie badań morza. Jednym z omawianych tematów było zagrożenie ze strony świrdraka okrętowego, żywiącego się drewnem małża, rozpowszechnionego w ciepłych i słonych morzach, który pojawił się kilka lat temu w zachodniej części Bałtyku, mniej więcej do linii Rugia – południowa Szwecja. Dalej na wschód warunki są dla niego na tyle niekorzystne, że nie powinien pojawiać się nawet okresowo, mimo to wszyscy zgodzili się, że należy prowadzić monitoring wraków drewnianych pod tym właśnie kątem.

PLANY

Na spotkanie morza

Przygotowywana przez Dział Sztuki Marynistycznej VII wystawa z cyklu „Polscy artyści o morzu” poświęcona będzie malarzom, którym nie wystarczyło samo tworzenie. Chcieli kształtować odradzającą się ojczyznę, umacniając jej więzi z morzem. Zrzeszało ich Koło Marynistów Polskich przy Polskim Towarzystwie Artystycznym, założone przez Włodzimierza Nałęczę, który w swojej pracowni w Lisim Jarze organizował warsztaty marynistyczne dla innych artystów. W pobliskim Hallerowie pracownię założył Franciszek Szwoch. Twórcy z całej Polski przyjeżdżali do nich, by malować morze. Na planowanej wystawie, zatytułowanej „Na spotkanie morza. Koło Marynistów Polskich w okresie międzywojennym”, zaprezentowane zostaną prace najwybitniejszych z nich, m.in. Wojciecha Weissa i Wacława Zaboklickiego. Wystawa, organizowana w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki, otwarta zostanie 28 maja b.r. w spichlerzach na Ołowiance. Obok pejzaży morskich zobaczyć będzie można kompozycje historyczne związane z ważnymi epizodami dziejów Polski na morzu, jak np. bitwa pod Oliwą.

Polski Marco Polo

Planowana na sezon letni wystawa „Michała Boyma opisanie świata. W 350-lecie śmierci polskiego Marco Polo” przedstawi wypełnione podróżami życie i dokonania polskiego misjonarza z zakonu jezuitów, Michała Piotra Boyma (1612-1659). W 1643 r. został wysłany na własną prośbę na misję ewangelizacyjną do Chin, gdzie gromadził i opracowywał informacje dotyczące m.in. biologii, medycyny, kartografii, historii i kultury Państwa Środka. Jego praca poświęcona chińskim roślinom „Flora Sinensis” była pierwszym w Europie dziełem tego rodzaju, do tego pięknie ilustrowanym przez autora. W „Clavis Medica” zapoznał Europę z tajnikami medycyny chińskiej, w tym z diagnostyką z tętna i akupunkturą. Ponadto opracował oparty na źródłach chińskich „Atlas Chin”, jeden z pierwszych w Europie. Przesyłał też do Europy relacje z podróży w raportach i listach (przemierzył trasę między Europą a Chinami trzykrotnie). Jego życie było podobne do działalności Marco Polo nie tylko z uwagi na opisywanie egzotycznego świata: przybył z Chin do papieża i władców europejskich jako poseł chińskiego cesarza i udał się z powrotem z ich odpowiedzią.